

ČECH PLNÝ PROTIKLADŮ. PŘÍBĚH JOHANNA VICANA

Co se stane nějakému Rusovi nebo Čechovi, je mi absolutně jedno. To, co nám tyto národy mohou poskytnout, pokud jde o cennou krev našeho typu, si v případě nutnosti vezmeme: zmocníme se jejich dětí a vychováme si je sami. Budou-li žít jiné národy v prosperitě nebo zemřou-li hlady, mě zajímá jen natolik, nakolik je potřebujeme jako otroky pro svou kulturu. Zhroutí-li se vyčerpáním deset tisíc Rusek při kopání protitankového zákopu, mě zajímá jen v tom smyslu, bude-li onen zákop pro Německo vykopán. Musíme si uvědomit, že v Německu máme šest nebo sedm milionů cizinců, z nichž nebude nebezpečný žádný, budeme-li přísně trestat i ty nejmenší prohřešky.

[Prohlášení připisované Heinrichu Himmlerovi,
citováno dle úvodní části prohlášení prokuratury v případě *USA*
vs. Georg Walter Degner, případ č. 000-Flossenbürg-1]

Rozhodování poroty u soudu s Johannem Vicanem trvalo jen deset minut, ale byly to celé roky, po které se Vicanovi dařilo mást vlády čtyř zemí, Rakouska, nacistického Německa, Spolkové republiky Německo a Spojených států amerických. Zmátl systém podmíněného propuštění, řadu probačních úředníků, místní soudní orgány, své zaměstnavatele i vězně v Landsbergské věznici. Uvedené čtyři země ho zadržovaly skoro dvě dekády. Je možné, že to nejhorší, čeho se kdy dopustil, byla účast v potyčkách s lidmi, kteří ho napadli. Pak ho ale zoufalství donutilo stát se kápem. Byl jedním z posledních válečných zajatců propuštěných z vězení. Stalo se tak v červnu 1958. Byl propuštěn předčasně, neboť „ke dni 12. května 1958 německá vláda v souladu s písmenem c, odstavec 3, paragraf 6, kapitola jedna bonnské smlouvy o vyrovnání požádala smíšenou komisi, aby zvážila, zda by v případě Johanna Vicana nebylo na místě udělení milosti“. Smíšená komise se shodla na „jednohlasném, a tedy závazném doporučení“ a v souladu s tím generál H. I. Hodes nařídil, aby byl vězni promínut čas zbývající do uplynutí trestu. Jméno Vican (případ č. 000-Flossenbürg-3) následně z amerických válečných záznamů zmizelo.

Vyjma úzkého horního rtu, který mu dodával dojem jisté nestydatosti, nevypadal Vican na kriminálního, jímž možná byl, ani na drobného kriminálního, jímž byl nepochybně. Neměl tvrdé, ale ani jemné rysy. Nejvýstižnější by asi bylo slovo „obyčejné“. Linky Vicanových očních víček byly naprosto symetrické, ale je třeba podívat se zblízka, aby si člověk této drobné zvláštnosti všimnul. Uši mu trochu odstávaly. Měl protáhlou, mírně vytrčenou bradu. Nevypadal zvláště vzdorovitě. V davu by nijak nevyčníval.

Vican se narodil v Československu v roce 1913 rodičům Wenselovi a Marii. V okamžiku, kdy se po něm začaly pít díti úřady, žil v rakouském Linci. V pozdějších zprávách probačního úředníka je nepravdivě uvedeno, že se narodil v Linci a že byl v minulosti vězněn jen třikrát. Jeho oficiální záznam z Lince se však dochoval v originále a jeví se důvěryhodněji. V době procesu se Vican označoval za tkalce. Zda se tomuto řemeslu vyučil jako mladík, nebo se k němu dostal až ve vězení, je nejasné. Probační úředník mu položil sarkastickou otázku, zda toto řemeslo opravdu vykonával, ale na zmínky o možném jiném zaměstnání reagoval Vican nevrle.

Vicanův záznam z Lince říká, že poprvé byl zatčen v roce 1930, když mu bylo sedmnáct let. Pak byl znovu zatčen v letech 1933 a 1934. V roce 1936 byl zatčen dvakrát, v roce 1937 pětkrát, v roce 1938 dvakrát a v roce 1940, když mu bylo 27 let, jednou. Zatýkán byl podle všeho za výtržnictví a chuligánství.

Vican byl urputným protivníkem nacistů, za což zaplatil nemalou cenu. Když Němci v roce 1938 provedli anšlus Rakouska, vyšplhal Vican na vlajkový stožár a odříznul vlajku, již Němci vztyčili poblíž Lince v Kleinmünchenu. Za nějaký čas po tomto „zneuctění vlajky“ gestapo Vicana z Rakouska vykázalo, možná do Československa. V roce 1940 ho gestapo zatklo, když se do Rakouska vrátil, aby navštívil matku. Coby obyčejný kriminálník byl poslán do Dachau. V roce 1943 byl propuštěn s tím, že se přidá k SS. Po třech dnech, kdy se Vican k ničemu neměl, ho gestapo znovu zatklo a opět poslalo do Dachau. Na přivítanou v Dachau vyfasoval „pětadvacet“, tj. byl před nastoupenými spoluvězni přivázán ke stolu a bylo mu uštědřeno 25 ran holí. Nato byl poslán na práci do kamenolomu, což ho mělo „dorazit“.

Náš drobný poděs to však přežil. Několikrát týdně dostával výprask a tělesná hmotnost mu klesla přibližně na 45 kg. Stal se z něj „dachauský kostlivec“. Nicméně přežil i to.

V říjnu 1944 byl transportován do Lengenfeldu, přidruženého tábora Flossenbürgu, kde pracoval v továrně. Tam byl jedním z několika vězňů, kteří se otrávilí acetonem. Čtyři týdny strávil na pryčně v bunkru na pokraji smrti. Ani to ho nezlomilo.

Němcům se musel jevit jako pozoruhodný tvor. V lednu nebo únoru 1945 z něj udělali blokového. Následující měsíc z něj udělali kápa – právě v okamžiku, kdy se rozjel jeden z prvních transportů, signalizujících konec války. Z jiné písemné výpovědi vyplývá, že Vican byl ve skutečnosti jmenován kápem už o dva měsíce dříve, ale neexistují svědectví, že by byl v pozici kápa delší dobu. Válečných zločinů se dopustil v prosinci a lednu. Dne 2. dubna byl jedním z 650 vězňů z Lengenfeldu, kteří se pěšky vydali do Mnichova. Transport byl „rozpuštěn“ 24. dubna poblíž československého Borku. Dne 2. května byl Vican jedním z těch, které zajaly síly Spojených států amerických. Po zatčení Američany byl ubytován společně s těmi, z jejichž týrání byl obviněn. Nikdo z nich ho nenapadl ani ho nijak nešíkanoval, přestože obecně platilo, že když k tomu vězni dostali příležitost, nenáviděným kápům se tvrdě mstili.

V průběhu soudního procesu proti němu nesvědčil žádný svědek. Za „důkazy“ posloužilo několik nekonzistentních písemných výpovědí. Vican byl obviněn ze zmlácení až padesáti vězňů gumovou hadicí, což ochotně připustil při posledním, nejdelším výslechu, který ve vazbě podstoupil. Nedoložené tvrzení, že tři z těchto vězňů zemřeli v průběhu jednoho až tří dnů po zmlácení, odmítal až do posledního dne.